

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 391. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357299232/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

og saa længe har bragt Læseverdenen dertil. Med hans Begejstring for en Fortid, der var højst forskellig fra det Billede, han giver af den:

Der var en Tid, da vort gamle Land
var fuldt af taarnede, røde Paladser

med hans romantiske Kærlighed til denne Uvidenhedens og Trældommens Tid, hænger hans Had til altfor mange frisindede Bestræbelser i Datiden sammen. I hans Biografi hedder det: «Det var en Paastand, som han i sine senere Aar med komisk Alvorlighed forfægtede, at alle liberale Agitatorer af Betydenhed var Jøder.» Og et andet Sted siges der: «Han var overhovedet tilbøjelig til at betragte de Liberales Stræben som et Udtryk af lavere Naturligkyndelser, saasom af Herskesyge eller Egennytte, hildet i det Materielles Tjeneste, og derfor fjendtlig mod sand Poesi, Kunst og andre af Livets højere Interesser. Man ser dette f. Eks. af den Forbindelse, han, som før omtalt, vilde finde mellem Liberalismen og Judaismen, mod hvilken sidste han ingenlunde var gunstig stemt.» Der ligger, synes mig, en god Klump Indskrænkethed i disse Ord. Føjer man nu hertil hans daarlige Afhandling om Udødeligheden, hans *Kunstneren mellem Oprørerne*, hans Ytringer om Kvindens Frigørelse, at for en Kvinde det at skrive er det Samme som at trumfe dygtigt i Bordet eller med en rask mandhaftig Spytten beskrive Buer i Luften, at Fru de Staël og George Sand er aandelige Vanskabninger, at det er uskønt, «ja vederstyggeligt» for en Kvinde at skrive Digte — saa har man Billedet af en i visse Maader mindre fordomsfri Romantiker end de tyske, og man kan ikke undre sig over, at ogsaa for ham den evindelige Higen bliver Poesiens Udgangspunkt.

Hans Student gaar igen i Hostrups Studenter. Ogsaa de flakker om:

Den evige Higen, som aldrig faar Fred,
det er Fodrejsens dybeste Hemmelighed.

Pudsigt sygelige Former antog denne hele Livet gennemtrængende Længsel i mindre sunde romantiske Sjæle. Den bekendte tyske Æstetiker Frants Horn har skrevet en Selvbiografi, i hvilken han fortæller, at allerede i hans tredje eller fjerde Aar

var han i Stand til poetisk Smægten og til Anelse om et Liv i det tilsyneladende Døde, samt at blandt verdslige Sange følte han sig først og med uimodstaaeligt Trylleri tiltrukket af et barnligt-hemmelighedsfuldt Folkevers. Han anfører det, og det viser sig, at det er det gode gamle: Oldenborre flyv! flyv!

Maikäfer flieg!
 Dein Vater ist im Krieg.
 Deine Mutter ist im Pommerland,
 und Pommerland ist abgebrannt.
 Maikäfer flieg!

De andre Børn var haardhjertede nok til at le af dette Digt. Men ham syntes det saa rørende. Den stakkels Oldenborre var et fader- og moderløst Barn. Faderen var i Krig, og «hvor kunde den ikke føre ham hen!» Og Moderen? om hende «var Efterretningerne endnu ubestemtere». I Pommern! Og Pommern brændt! Hvilket Spillerum for Fantasien, og nu tilmed den gamle Oldenborre, der haaret af sine Savn, søgende, fløj ud i den vide, vide Verden! — Sandelig, man bliver Barn igen.

Dog lad os fastholde Sagens Ide: Personlighedens Længsel efter den uendelige Lykke beror, som alt berørt, paa den Tro, at denne uendelige Lykke maa være at finde for Mennesket. Men denne Tro paa Lykken, den beror paany paa den Enkeltes romantiske Overbevisning om hans egen uendelige Vigtighed. Selve Udødeligheden er jo kun en Følge af denne den Enkeltes Vigtighed for Allet. Og denne Tro paa hvert enkelt Menneskes uendelige Betydning er ægte middelalderlig. Hele Videnskaber, som Astrologien, var dengang grundede paa den. Selve Himlens Stjerner stod i Forhold til den Enkeltes Skæbne, sysselsatte sig formelig med den. Himmel og Jord med Alt, hvad som derudi befandtes, drejede sig om Mennesket. Derfor savner Romantikerne Stjernetyderiet og ønsker det tilbage. Hvad de kalder den blaa Blomst er jo hvad der i Astrologien kaldtes den Enkeltes Stjerne, i Alkymien de Visers Sten (smågn. Hauchs *Guldmagere*).

I sine Forelæsninger *Über Literatur, Kunst und Geist des Zeitalters* (1802) siger A. W. Schlegel: «I den Mening i hvilken man kan kalde Kepler den sidste store Astrolog, maa *Astronomien* atter blive til *Astrologi*. — Stjernetyderiet er ved en anmassende Videnskabelighed, som det ikke kunde hævde, kommet i Foragt; men ved den Maade, hvorpaa Sagen er hævdet, kan dens Idé